

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Історичні та сучасні інструменти управління.	2	4
2	Стадії розвитку туристської економіки.	2	4
3	Фактори глобалізації туристського бізнесу.	2	4
4	Фактори розвитку туризму та формування туристичних потреб.	2	4
5	Формування цілей розвитку.	2	4
6	Управління життєвим циклом туристського продукту.	2	4
7	Планування туристського продукту.	2	5
8	Вплив технологічних нововведень на ефективність туристського бізнесу.	2	4
9	Стратегія розвитку проекту на основі технологічних новацій.	2	4
10	Проблеми та перспективи управління проектами.	2	4
11	Інформаційні технології в управлінні проектами.	2	6
12	Компоненти планування туристського продукту.	2	6
13	Формування каналів продажу туристичних послуг.	4	6
	Разом	28	59

Змістовий модуль I. Формування стратегії розвитку туризму.

Тема 1. Історичні та сучасні інструменти управління.

Початком розвитку управління проектами було створення у 30-х роках ХХ століття радянськими вченими розробки методів календарного планування з використанням циклограм. Одними з перших методів управління були розроблені на Заході в 50-х роках методи сіткового планування, в 80-х роках з'явилися перші комп'ютерні програми оптимізації процесу управління.

На сьогодні управління проектами – це визнана у всьому світі методологія вирішення організаційно-технічних проблем, це філософія керівництва проектами. Умови ринку стають більш вибагливими, підвищуються темпи змін, що відбуваються тощо.

Тема 2. Стадії розвитку туристської економіки.

В міжнародній практиці виділяють чотири стадії розробки та реалізації інвестиційного проекту: передінвестиційна; інвестиційна; експлуатаційна; ліквідаційна.

На першій стадії аналізується ідея ініціатора та розробляється концепція проекту. З метою обґрунтування концепції проекту обов'язково вивчаються прогнози і напрямки розвитку інноваційної діяльності, шляхи розвитку регіону, міста, країни, що зачіпають інтереси підприємства. Особлива увага повинна приділятися аналізу умов для реалізації початкового задуму проекту та перед проектному обґрунтуванню інвестицій, оцінці життєздатності проекту і т.п. Поява задуму проходить в процесі стратегічного планування як елемент стратегії фірми. За результатами робіт,

що виконані на даній стадії, приймається попереднє інвестиційне рішення та розробляється попередній план.

Тема 3. Фактори глобалізації туристського бізнесу.

Спрямованість методів управління орієнтована на систему (об'єкт) управління (фірму, відділ, підрозділ, компанію і т.д.). Зміст - це специфіка прийомів і способів впливу. Організаційна форма - вплив на конкретно сформовану ситуацію. Це може бути прямий (безпосереднє) або непрямий (постановка задачі і створення стимулюючих умов) вплив. У практиці управління, як правило, одночасно застосовують різні методи і їхні сполучення (комбінації). Спрямованість методів управління завжди одна - на людей, що здійснюють різні види трудової діяльності. У конкретному методі управління певним чином сполучаються (взаємодіють) і зміст і спрямованість, і організаційна форма. У зв'язку з цим можна виділити наступні методи управління : адміністративні, засновані на прямих директивних указівках; економічними, обумовленими економічними стимулами; соціально-психологічні методи, застосовувані з метою підвищення соціальної активності співробітників.

Додаткові методи управління в кінцевому рахунку вирішують ті ж задачі, що й основні (допомагають ефективно використовувати адміністративні, економічні і соціально-психологічні фактори).

Тема 4. Фактори розвитку туризму та формування туристичних потреб.

Організація управління туристичним підприємством і виражає процес створення структури управління. Ця функція має два аспекти: створення структурних підрозділів у відношенні з метою і стратегією підприємства і встановлення взаємовідносин між підрозділами різних рівнів для розподілення обов'язків і координації виконання завдань. [12, 138]

На сьогоднішній день будь-яка діяльність підприємства без застосування функцій менеджменту є недоцільною та неефективною.

Функції управління - це конкретний вид управлінської діяльності, який здійснюється спеціальними прийомами и способами, а також відповідна організація роботи.

Тема 5. Формування цілей розвитку.

Ціль проекту – це бажаний результат діяльності, який намагаються досягти за певний проміжок часу при заданих умовах реалізації проекту.

Відповідно до теоретичних та методологічних вимог необхідно розрізняти поняття проекту, бізнес-плану та техніко-економічного обґрунтування інвестицій:

1) інвестиційний проект – це сукупність документів, що характеризують проект від його задуму до досягнення заданих показників ефективності та обсягу та включають передінвестиційну, інвестиційну, експлуатаційну і ліквідаційну стадії його реалізації; це будь-який комплекс забезпечених інвестиціями заходів. Усі проекти є інвестиційними, оскільки без вкладення коштів реалізувати проект неможливо.

2) бізнес-план – це детальне викладення цілей та шляхів їх досягнення, що створюється для обґрунтування інвестицій. Бізнес-план проекту

(підприємства) може входити в інвестиційний проект, як його складова частина, замінювати інвестиційний проект або включати декілька інвестиційних проектів (при розширенні, модернізації, реконструкції і реструктуризації підприємства);

3) техніко-економічне обґрунтування інвестицій – включає в себе передпроектну розробку інженерно-конструкторських, технологічних і будівельних рішень, порівняння альтернативних варіантів і обґрунтування вибору конкретного способу здійснення проекту. Техніко-економічне обґрунтування проекту передбачає поглиблену й детальну розробку, а також всебічну оцінку вибраного способу реалізації проекту.

Тема 6. Управління життєвим циклом туристського продукту.

Найважливіша передумова успішного застосування прийомів та методів управління проектами полягає у визначенні й розумінні його цілей. Вони визначають сутність проекту. Визначення цілей та їх опис є основою для подальшої роботи над проектом.

Життєвий цикл проекту – це час від моменту його задуму до моменту ліквідації. Слід відмітити, що для різних учасників проекту події “початок проекту - кінець проекту” будуть різними. Наприклад, для інвесторів початок проекту пов’язаний з вкладенням коштів у підприємство. Закінченням проекту буде вилучення об’єкту з експлуатації та припинення отримання прибутку від вкладених коштів. Для інших учасників та виконавців його закінченням буде припинення виконання окремих етапів робіт.

Тема 7. Планування туристського продукту.

Планування - один з етапів процесу управління, на якому визначаються цілі будь-якої туристичної структури, а також методи їх досягнення. В одному випадку фірма закінчує своє існування після досягнення поставлених цілей, в інших ставляться нові, більш значимі цілі. Це вказує на те, що планування не представляє собою якоїсь одноразової дії. Це безперервний процес вивчення нових шляхів і методів удосконалення діяльності фірми за рахунок виявлених можливостей, умов і факторів. Формування політики підприємства здійснюється частіше всього на вищому рівні управління.

Під плануванням діяльності туристичного підприємства слід розуміти систематичний, інформаційно-опрацьований процес якісного, кількісного і тимчасового визначення майбутніх цілей, засобів і методів формування, управління і розвитку підприємства.

Змістовий модуль II. Управління технологічними інноваціями у туризмі.

Тема 1. Вплив технологічних нововведень на ефективність туристського бізнесу.

Основним принципом менеджменту є принцип оптимального сполучення централізації і децентралізації в управлінні. Проблема сполучення централізації і децентралізації в менеджменті складається в оптимальному розподілі (делегуванні) повноважень при прийнятті управлінських рішень.

Принцип сполучення централізації і децентралізації припускає необхідність умілого використання єдиноначальності і колегіальності в

управлінні. Сутність єдиноначальності полягає в тому, що керівник конкретного рівня управління користується правом одноособового рішення питань, що входять у його компетенцію. Власне кажучи, це надання менеджерів організації широких повноважень, необхідних йому для виконання покладених на нього функцій управління і реалізації персональної відповідальності. Колегіальність припускає вироблення колективного рішення на основі думок керівників різного рівня, а також виконавців конкретних рішень.

Дотримання правильного співвідношення між єдиноначальністю і колегіальністю складає одну з найважливіших задач управління, від правильності рішення якої багато в чому залежить його ефективність і дієвість.

Тема 2. Стратегія розвитку проекту на основі технологічних новацій.

Найбільш кращим типом організаційної структури управління для проектної роботи є матрична структура, яка у більшій мірі відповідає програмно-цільовому характеру проектної діяльності. Матрична ОСУ базується на функціональній структурі, відносини в якій будуються на вертикальних зв'язках – “керівник – підлеглий”. Для вирішення конкретних проектних завдань у цій структурі створюються тимчасові творчі колективи (ТТК) чи тимчасові проектні групи (ТПГ), на чолі яких керівники проектів. Ці групи комплектуються з фахівців відповідних функціональних відділів. Взаємодія керівників проектів (КП) з функціональними відділами здійснюється по горизонталі, а також за традиційними вертикальними зв'язками, у результаті утворюється матриця взаємодії.

Матрична структура дає можливість гнучко маневрувати людськими ресурсами за рахунок перерозподілу їх між проектами, але при умові збереження їх адміністративної належності відповідним функціональним відділам. Особливістю матричної структури управління являється відсутність у керівника проекту контролю над персоналом, зайнятим проектом. Керівник проекту визначає, що і коли повинно бути виконано, а функціональний керівник вирішує, хто і як буде виконувати роботу.

Тема 3. Проблеми та перспективи управління проектами.

Однією з важливих проблем, від вирішення якої залежить ефективність проектного управління в цілому, є проблема оцінки діяльності функціонального виконавця в системі проектування організаційної структури управління. Функціональний виконавець підпорядкований, щонайменше, функціональному керівнику та керівнику проекту. Якщо функціональному керівнику виконавець підпорядкований постійно, то керівнику проекту – тимчасово, на період виконання робіт, пов'язаних із реалізацією даного проекту. В багатьох випадках виконавець одночасно приймає участь у декількох проектах, в зв'язку із чим підпорядковується декільком керівникам. Якщо система орієнтована на кінцеву ціль – виконання проекту, то вона сприяє скороченню термінів виконання проекту, підвищенню оперативності вирішення поточних проблем, пов'язаних з ходом виконання проекту, більш збалансованій узгодженості програми робіт із ресурсними можливостями,

економії ресурсів, а також більш об'єктивній оцінці діяльності окремих спеціалістів.

Тема 4. Інформаційні технології в управлінні проектами.

Інформаційна технологія - система методів і способів збору, передачі, нагромадження, обробки, збереження, подання й використання інформації на основі застосування технічних засобів. Управлінська діяльність у будь-якій організації заснована на переробці даних і опрацюванні вихідної інформації, що припускає наявність технології перетворення вихідних даних у результативну інформацію.

Інформаційні технології відповідно до походження інформаційних процесів класифікуються на технології: збору інформації; передачі інформації; нагромадження інформації; обробки інформації; збереження інформації; подання інформації; використання інформації.

Конкретна інформаційна технологія для своєї реалізації припускає наявність: комплексу відповідних технічних засобів, що реалізують сам інформаційний процес; системи засобів управління технічним комплексом (програмні засоби); організаційно-методичного забезпечення, що погоджує реалізацію всіх дій технічних засобів і персоналу в єдиний технологічний процес. Поява в другій половині 60-х рр. ХХ ст. великих продуктивних ЕОМ (в обчислювальних центрах) було початком формування "електронної", або "комп'ютерної" технології.

Інформаційна технологія управління повинна містити як мінімум три найважливіших компоненти обробки інформації: облік, аналіз і прийняття рішень.

Тема 5. Компоненти планування туристського продукту.

План складається за участю всіх зацікавлених осіб, що сприяють його реалізації. Частіше всього передінвестиційна стадія закінчується розробкою бізнес-плану, який являє собою конкретний план дій підприємця (суб'єкта господарювання) по реалізації своєї ідеї. Бізнес-план являє собою складну систему техніко-економічних розрахунків, оцінок, обґрунтувань, що на даній стадії детально не завжди вдається зробити. Але всі розділи бізнес-плану повинні бути продумані, а потім уточнені на інвестиційній стадії.

Інвестиційна стадія проекту включає розробку проектно-кошторисної документації, підготовку до будівельно-монтажних робіт, проведення тендерів, конкурсів, аукціонів, укладання контрактів, організацію закупівель і постачання матеріальних цінностей, необхідних для реалізації проекту і т.д. Найбільш важливою частиною є складання проектно-кошторисної документації, оскільки саме на цьому етапі приймаються всі важливі рішення по проекту, проводяться технічні та економічні розрахунки, складаються калькуляції, кошториси, схеми, макети, креслення.

Тема 6. Формування каналів продажу туристичних послуг.

Інвестиційна стадія проекту включає розробку проектно-кошторисної документації, підготовку до будівельно-монтажних робіт, проведення тендерів, конкурсів, аукціонів, укладання контрактів, організацію закупівель і постачання матеріальних цінностей, необхідних для реалізації проекту і т.д.

Найбільш важливою частиною є складання проектно-кошторисної документації, оскільки саме на цьому етапі приймаються всі важливі рішення по проекту, проводяться технічні та економічні розрахунки, складаються калькуляції, кошториси, схеми, макети, креслення і т.п. Звичайно, характер цієї документації залежить від об'єкта інвестування й цілей розробки проекту. Крім розробки проекту, до цієї стадії відноситься і реалізація проекту. Реалізація проекту це введення в дію окремих елементів проекту. Наприклад, в інноваційній сфері реалізація заключається в переході до випуску і продажу нової продукції; для проектів будівництва реалізація означає закінчення будівельно-монтажних і пусконаладжувальних робіт. Дана стадія являється найбільш ризиковою. На цій стадії, як правило, проводиться коригування проектної документації, тривалість її залежить від складності проекту та умов його реалізації.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Биржаков М.Б. Введение в туризм / М.Б. Биржаков. – СПб.: Невский фонд, 2005. – 443 с.
2. Воронкова Л.П. История туризма и гостеприимства / Л.П. Воронкова. – М.: Фаир-ПРЕСС, 2004. – 304 с.
3. Грицкевич В.П. История туризма в древности / В.П. Грицкевич. – СПб.: Невский фонд, 2005. – 326 с.
4. Федорченко В.К. Інформаційне суспільство у соціально-філософській ретроспективі та перспективі / В.К. Федорченко, О.П. Будя, Ю.О. Безукладніков. – К.: ТОВ «ХІ століття: діалог культур», 2009. – 404 с.
5. Квартальнов В.А. Биосфера и туризм / В.А. Квартальнов. – М.: Наука, 2002. – 272 с.
6. Квартальнов В.А. Туризм социальный: история и современность / В.А. Квартальнов, В.К. Федорченко. – К.: Вища школа, 1989. – 343 с.
7. Лук'янова Л.Г. Освіта в туризмі: навч.-метод, посібник / Л.Г. Лук'янова. – К.: Вища школа, 2008. – 719 с.
8. Лукашевич М.П. Соціологія туризму. Курс лекцій / М.П. Лукашевич, Ф.Ф. Шандер. – Ужгород, 2008. – 340 с.
9. Покровський Н.Е. Туризм: от социальной теории к практике управления: учебное пособие / Н.Е. Покровський, Т.И. Черняева. – М.: Логос, 2009. – 400 с.
10. Пазенок В.С. Туризмолія: концептуальні засади теорії туризму. Науково-навчальне видання / В.С. Пазенок, В.К. Федорченко. – К.: КУТЕП, 2008. – 825 с.
11. Федорченко В.К. Свобода і туризм: погляд туризмолога. Філософські .нариси туризму / Федорченко В.К. – К.: Укр. центр духов. культури, 2005. – С. 41-54.
12. Федорченко В.К. Педагогіка туризму / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Охріменко, Г.С. Цехмістрова. – К.: Вид. Дім «Слово», 2004. – 296 с.

Додаткова

1. Зязюн І.А. Філософія і туризмолія / І.А. Зязюн // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. – 2008. – Вип.5. – С. 95-100.
2. Павловський В. Становлення філософії туризму: антологічний аспект / В. Павловський // Вісник Київського національного торгівельно-економічного університету. – №5. – 2006. – С. 99-106.
3. Пазенок В.С. Феномен туризма: “Человеческое измерение” / В.С. Пазенок // Гостиничный бизнес. – 2001. – №1. – С. 20-22.
4. Пазенок В.С. Філософія туризму / В.С. Пазенок. – К.: Вид-во КУТЕП, 2001. – С. 44-52.
5. Перро С.О., Жан М. Необхідність туризмолії / Серж Оернер Перро, Мішель Жан // Наукові записки Київського інституту туризму, економіки і права. – 2001. – Вип.1. – С. 73-77.
6. Федорченко В.К. Туризмолія: к проблеме осмысления теоретико-методологических основ туризма / В.К.Федорченко // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2007. – №4. – С. 42-45.
7. Цехмістрова Г.С. Теорія туризму в контексті наукознавства / Г.С. Цехмістрова // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. – 2009. – Вип.6. – С. 84-91.